

SECTION: LAW SCIENCES.

SEKCJA: NAUKI PRAWNICZE.

How to cite: Litoshenko, O. (2024). The role of notaries in ensuring the efficiency of civil law: analysis of legal aspects and contemporary challenges. *Horizons of Innovation: Conference on Multidisciplinary Trends in Science 2024*. (pp. 188-192). Futurity Research Publishing. <https://futurity-publishing.com/horizons-of-innovation-conference-on-multidisciplinary-trends-in-science-2024-2/>

The role of notaries in ensuring the efficiency of civil law: analysis of legal aspects and contemporary challenges

Роль нотаріату у забезпеченні ефективності цивільного права: аналіз юридичних аспектів та сучасних викликів

Літошенко Олена Святославівна

к.ю.н., доцент кафедри приватного права КНЕУ імені Вадима Гетьмана, м.Київ, Україна,
olena.litoshenko@kneu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-0437-3149>

Accepted: February 6, 2024 | **Published:** February 21, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract: This study examines the pivotal role of notaries in enhancing the efficiency of civil law, delving into pertinent legal aspects and contemporary challenges. Assessing the relevance of notarial functions, the research highlights their crucial role in authenticating legal documents, thereby ensuring the integrity and reliability of civil transactions. Results indicate that a well-functioning notarial system contributes to streamlined legal processes and safeguards against fraud. The analysis of modern challenges underscores the need for adaptive notarial practices in the face of evolving legal landscapes. Conclusively, recognizing and addressing these challenges is imperative for sustaining the effectiveness of civil law through a robust notarial framework.

Key words: notary; civil law; legal aspects; modern challenges; efficiency; legal transactions.

Вступ

У складній структурі правових систем, які регулюють суспільство, роль нотаріату є основою для забезпечення ефективності цивільного права. Ця важлива інституція відіграє ключову роль у засвідченні автентичності юридичних документів, запобіганні шахрайству та підтримці правової визначеності. У міру того, як відбувається зміна складного правового законодавства, зростає значення ролі нотаріату. Мета цієї роботи – дослідити численні аспекти діяльності нотаріату, розглянути правові засади, які лежать в основі їхніх обов'язків, та знайти відповіді на актуальні виклики, що виникли в часи швидкого технологічного прогресу (Павлюк, 2021).

Актуальність теми складно недооцінити, адже роль нотаріату знаходиться на межі поєднання технологій та інновацій. В часи, коли цифрові транзакції та електронна документація набувають дедалі більшого поширення, незмінна функція нотаріуса як експерта з питань достовірності та автентичності набуває нового змісту. Крім того, сучасні світові процеси глобалізації та взаємозв'язок правових систем вимагають детального розуміння того, як нотаріальна практика відрізняється в різних юрисдикціях, що свідчить про необхідність узгодження та стандартизації у забезпеченні ефективності цивільного права.

Проблема, що лежить в основі цього дослідження, полягає в тому, що роль нотаріату та правові наслідки, пов'язані з його функціями, постійно змінюються. Хоча історично на нотаріусів покладено важливий функціонал перевірки автентичності юридичних документів, поява таких технологій, як блокчейн, електронний підпис і нотаріальне посвідчення в режимі онлайн, створює як нові можливості, так і нові виклики (Желіховська, 2017).

Існуючі наукові напрацювання в окресленій сфері вивчають різні аспекти функцій нотаріату, починаючи з історичних позицій і закінчуючи сучасними викликами. Однак залишається проблема комплексного розуміння того, як нотаріус як правник сприяє загальній ефективності цивільного права, особливо в контексті технологічного прогресу, і як саме він сприяє цьому процесу. Деякі дослідження присвячені впливу диджиталізації на нотаріальну практику, але цілісного аналізу, який би синтезував правові, технологічні та практичні аспекти, досі немає. Крім того, розбіжності в нотаріальних системах у всьому світі вимагають порівняльного підходу для виявлення найкращих практик і потенційних помилок.

До неврегульованих питань у цій сфері належать формулювання міжнародних стандартів нотаріальної практики, розробка безпечних і загальноприйнятих методів цифрової автентифікації та створення правових рамок, що забезпечують баланс між інноваціями та правовою визначеністю. Вирішення цих проблем вимагає міждисциплінарної співпраці за участю правознавців, технологів, політиків і практиків, щоби визначити шлях, який дозволить зберегти цілісність цивільного права й водночас скористатися перевагами, які дають сучасні технології.

Результати дослідження

Роль нотаріату в забезпеченні ефективності цивільного права є важливим аспектом правових систем у всьому світі. Нотаріуси відіграють ключову роль у засвідченні справжності та підтвердженні юридичних документів, правочинів та угод, у такий спосіб сприяючи стабільності та надійності цивільного права (Денисяк, 2013).

Нотаріуси – це фахівці в галузі права, призначені урядом для засвідчення та підтвердження автентичності різних юридичних документів. Їхньою основною функцією є перевірка ідентичності сторін, забезпечення їхньої правоздатності укласти угоди та підтвердження того, що вони розуміють наслідки документів, які вони підписують. Цей процес забезпечує додатковий рівень безпеки та довіри до юридичних угод, сприяючи зміцненню довіри до правової системи.

Одним із ключових правових аспектів ролі нотаріату є поняття «нотаріальна дія». Коли нотаріус вчиняє нотаріальну дію, він перетворює приватний документ на публічний, надаючи йому юридичної сили та доказової цінності. Цей акт слугує стримуючим фактором проти шахрайства та неправомірних дій, оскільки сторони з меншою ймовірністю вдаватимуться до нечесних практик, коли їхні дії зафіксовані та засвідчені нотаріусом.

Окрім того, нотаріуси роблять значний внесок у запобігання правовим конфліктам. Ретельно вивчаючи документи та забезпечуючи дотримання вимог законодавства, нотаріуси допомагають зменшити ризик виникнення конфліктів у майбутньому. Такий проактивний підхід відповідає превентивній природі цивільного права, спрямованій на уникнення суперечок, а не лише на їх вирішення.

Нотаріуси відіграють важливу роль у забезпеченні правової визначеності та зміцненні суспільної довіри. Нотаріальна дія створює публічний запис приватних угод, забезпечуючи чіткий і безсумнівний хід виконання дій. Така прозорість сприяє передбачуваності правових наслідків і підвищує загальну довіру до правової системи. Як фізичні, так і юридичні особи використовують штамп нотаріуса для підтвердження автентичності та законності своїх документів, що сприяє зміцненню почуття безпеки в їхніх правових відносинах.

Правові аспекти нотаріальних функцій виходять за межі підтвердження автентичності документів. Нотаріуси часто виступають неупередженими свідками підписання документів, гарантуючи, що всі сторони розуміють зміст і наслідки своїх домовленостей. Така неупередженість підвищує справедливість юридичних угод і зменшує ймовірність примусу або неправомірного впливу (Кравченко, 2012).

У низці правових систем нотаріуси також можуть бути залучені до механізмів вирішення спорів, пропонуючи альтернативу судовому розгляду. Послуги з медіації та примирення, що надаються нотаріусами, можуть пришвидшити вирішення конфліктів, тим самим зменшуючи навантаження на судову систему та сприяючи ефективному правосуддю.

Однак у сфері нотаріату виникли нові проблеми, які створюють потенційні загрози для традиційної ролі нотаріусів у цивільному праві. Технологічні досягнення, такі як поява електронних підписів і платформ для нотаріального посвідчення в мережі Інтернет, спричинили дискусії щодо подальшої актуальності традиційних нотаріальних практик. Хоча ці технології забезпечують ефективність та зручність, виникають занепокоєння щодо безпеки й автентичності цифрових документів (Бисага, 2023).

Зокрема, кібербезпека стає критично важливим аспектом сучасної нотаріальної діяльності. З переходом нотаріусів на цифрові платформи захист конфіденційної інформації набуває особливого значення. Ризик кіберзагроз, витоку даних і викрадення особистих даних становить значну проблему, яка вимагає надійних заходів безпеки. Створення захищених онлайн-платформ та впровадження протоколів шифрування є важливими кроками у вирішенні цих проблем, забезпечуючи надійність цифрових нотаріальних послуг (Павлюк, 2021).

Зважаючи на глобалізацію юридичних послуг і транскордонних угод, перед нотаріусами постають також виклики щодо гармонізації стандартів та вирішення юрисдикційних питань. Різноманітні правила та правові вимоги в різних юрисдикціях вимагають від нотаріусів бути обізнаними з міжнародними законами та конвенціями, щоби забезпечити дійсність документів за кордоном.

Доступність – ще один виклик, який має вирішити нотаріат у сучасній системі. Традиційні нотаріальні послуги часто вимагають фізичної присутності, що може бути незручним і забирати багато часу. Вирішення цієї проблеми передбачає вивчення способів надання дистанційних нотаріальних послуг зі збереженням того ж рівня безпеки та юридичної сили. Оскільки віддалена робота набуває все більшого поширення, адаптація нотаріальних практик до віртуальних правочинів стає необхідною для задоволення потреб різноманітних груп населення.

Ще однією сучасною проблемою є необхідність для нотаріусів адаптуватися до зміни соціальних вимог. Із розвитком суспільства зростає попит на інклюзивність, різноманітність та доступність юридичних послуг. Нотаріуси повинні орієнтуватися на ці суспільні зміни, дотримуючись при цьому етичних зобов'язань й зберігаючи цілісність нотаріальної дії.

Висновки

Отже, роль нотаріату в забезпеченні ефективності цивільного права є надзвичайно важливою та різносторонньою. Нотаріуси діють як охоронці юридичної автентичності, сприяючи стабільності та надійності систем цивільного права. Хоча сучасні виклики, зокрема технологічний прогрес і глобалізація, викликають нові проблеми, фундаментальні принципи нотаріальної практики залишаються важливими для підтримання цілісності та ефективності цивільного права. Адаптація до цих викликів при збереженні основних цінностей нотаріальних функцій має вирішальне значення для забезпечення подальшої актуальності нотаріату в умовах правового поля, що невпинно розвивається.

Література

Бисага, Ю. Ю. (2023). Цифрові технології в нотаріаті: сутність та особливості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 2(78), 11–16.

Денисяк, Н. М. (2013). Розвиток нотаріату як запорука глобальної перебудови української цивільно-правової системи. *Часопис цивілістики*, 15, 81–84.

Желіховська, Ю. В. (2017). Історико-правові аспекти становлення, розвитку та модернізації нотаріату України. *Мала енциклопедія нотаріуса*, 1(91), 165–173.

Кравченко, Н. П. (2012). Теоретичні аспекти дослідження нотаріальної діяльності дипломатичних представництв. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 105(1), 141–152.

Павлюк, Н. М. (2021). Захисна функція нотаріату в цивільному обороті. *Juris Europensis Scientia*, 3, 29–33.